

Prestížna cena – Eurosite Management Award – sa udeľuje od r. 1993 v dvojročných intervaloch. Ten-

to rok ju získala Biosférická rezervácia Poľana. Komisia vyberala z 30 návrhov 11 krajín. Ocenila najmä aktivity na záchranu horských lúk a pasienkov, ktoré sa za uplynulé dva roky na území BR Poľana uskutočnili v spolupráci s miestnou komunitou. Cenu oficiálne odovzdali v holandskom Groningene.

Európske ocenenie BR Poľana je o to vzácnejšie, že prišlo vo veľmi zložitom a náročnom období, keď útlm poľnohospodárstva spôsobuje, že horské lúky a pasienky sa využívajú nedostatočne, alebo vôbec. Situáciu treba nevyhnutne zvrátiť nielen z ekonomických dôvodov, ale aj kvôli ochrane biodiverzity.

Dušan Slávik

Etika a právo životného prostredia

Ján Čipkár: *Etika a právo životného prostredia*. MANACON, Košice 1999, 107 strán.

Problematika životného prostredia je charakteristická nielen svojimi zeme-pisnými dimenziami. Globálny charakter ekologických problémov sa odráža aj v rôznorodých profesijných záujmoch odlišných spoločenských skupín, ktoré konfrontujú svoje odvetvové, politické či svetonázorové postoje.

Autor publikácie je reprezentantom medziodvetvového prístupu k tejto zložitej problematike. Vzdelaním filozof, pracovným zameraním na etiku práva ako učiteľ a vedecký pracovník Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach sa dlhodobo zaoberá zdanlivo "druhoradými" otázkami dynamického života našej spoločnosti. Kniha odráža v skutočnosti dva rovnocenné okruhy: etiku životného prostredia a právo životného prostredia. Táto skutočnosť je zrejماً aj zo štyroch kapitol, na ktoré sa člení: I. Človek a príroda v dejinách ľudskej spoločnosti, II. Fronésis ako korekcia mocenského vzťahu človeka k prírode, III. Etika a právo životného prostredia,

IV. Environmentálne požiadavky na profesijnú etiku v postmodernej spoločnosti a v právnom štáte.

Prvá kapitola je historizujúcim priezrom podmieňujúceho sa vzťahu systému človek–príroda. Zatiaľčo v raných obdobiach vývoja ľudstva bol človek jednoduchou súčasťou prírody či dokonca jej integrálnou zložkou, v období kapitalizmu sa príroda redukuje na obyčajnú zásobáreň zdrojov a surovín, ako aj rezervoár odpadov.

V druhej kapitole je zdôraznená myšlienka nezastupiteľnosti filozofie pri odkrývaní podstaty súčasnej ekologickej krízy. Táto globálna kríza primárne nie je rozporom človeka a prírody, nakoľko človek sám do nej patrí a je jej evolučne prispôbený. V skutočnosti je rozporom veľkých, proti sebe stojacich systémov: kultúry a prírody. Kultúru, ako prejav často protirečivej činnosti spoločnosti, je nevyhnutné prispôbiť prírode, zatiaľčo opačný postup pri riešení ekologickej krízy by ohrozoval človeka samotného.

Etických a právnych aspektov životného prostredia sa dotýka tretia kapitola. Autor konštatuje, že v moderných demokratických spoločnostiach sa v súčasnosti už viac volá po etike, ktorá by sa zaoberala vzťahom človeka (ľudstva) k prírode a životnému prostrediu. Jeho doterajší vzťah k životnému prostrediu je totiž stále považovaný prevažne za

ekonomický, prinášajúci výhody, ale menej už povinnosti.

Pojem *etika životného prostredia* označuje vednú disciplínu, ktorá sa zaoberá sociálne prijateľnými mravnými normami a morálnymi princípmi správania sa určitého subjektu vo vzťahu k životnému prostrediu. Jej predmetom sú mravné a morálne vzťahy medzi ľuďmi a prírodným svetom, princípy úcty k životu, prírode, harmónii a pod.

Súbežne s presadzovaním etických vzťahov k životnému prostrediu, ich ochranu a podporu má poskytovať právo životného prostredia. V tejto súvislosti osobitnú kvalitu nadobúda inštitút právnej prevencie, nakoľko eticky prijateľným druhom ohrozenia či znečistenia životného prostredia je také, ktoré vôbec nenastane.

Štvrtá kapitola poskytuje isté impulzy na zamyslenie, konfrontáciu názorov a formulovanie výhrad. Je teda inšpiratívna a diskusná časťou práce, čo možno dokumentovať napríklad snahou autora o vymedzenie takých pojmov, ako je ekologické vedomie, environmentálne vedomie, environmentálnoprávne vedomie, či environmentálne právo alebo právne vedomie.

Sympaticky vyznieva aj bezprostredné reagovanie na najaktuálnejšie kroky "zelenej legislatívy" u nás. Autor rozoberá obsah zákona č. 171/1998 Z. z. o prístupe k informáciám o životnom prostredí, ktorý je ďalším krokom k harmonizácii s právom Európskej únie (On the Freedom of Access to Information on the Environment, Direction, 90/313/EEC). Etickou stránkou preferovania individuálnych záujmov a práv občanov vo vzťahu k životnému prostrediu je skutočnosť, že prístup k environmentálnym informáciám je občanovi zaručený bez preukazovania právneho či iného záujmu alebo dôvodu.

Publikácia je hodnotným príspevkom k formovaniu etických a právnych kritérií vzťahov k životnému prostrediu v demokratickej spoločnosti usilujúcej sa o vstup do spoločenstva právnych štátov. Súčasne odráža dlhodobé úsilie autora o preniknutie do spoločenskovedných zložitostí, ktoré obsahuje multidisciplinárnosť problematiky životného prostredia. Preto možno odporučiť túto knižnú publikáciu odborným pracovníkom, ako aj študentom vysokých škôl s humanitným zameraním.

Ján Pirč

PF 2000

SLOVENSKÝ
PLYNÁRENSKÝ
PRIEMYSEL

Slovenský plynárenský priemysel, š. p., Mlynské nivy 44/a, 825 11 Bratislava
Tel.: 07/5869 1111, Fax: 07/5341 5123